

Operacja „Opera” („Babilon”)

Samolot myśliwski F-16 *Fighting Falcon*, jest jednym z najszerzej używanych samolotów bojowych na świecie. Pierwszy lot próbny prototypu YF-16 odbył się 2 lutego (wg różnych źródeł 20 lub 22 stycznia) 1974 roku; 13 stycznia 1975 oficjalnie został przyjęty przez Pentagon na uzbrojenie USAF. Jego produkcja rozpoczęła się w 1978 roku. Niewiele osób dziś wie, że bardzo ekstremalny debiut bojowy tej maszyny miał miejsce 7 czerwca 1981 nad Irakiem, a za sterami siedzieli piloci izraelscy.

W latach sześćdziesiątych, Irak rozpoczął swój program nuklearny. W 1962 roku rozpoczął pracę pierwszy reaktor. Był to radziecki reaktor badawczy typu IRT – 5000 o mocy 2 MW. W 1968 roku Irak podpisał Traktat o Nierozprzestrzenianiu Broni Jądrowej (NPT), jednak już w 1971 roku na mocy tajnego planu partii Bass zostały naruszone zapisy prawne tego traktatu. Irackie władze rozpoczęły działania, aby przy okazji cywilnego rozwoju pozyskać możliwość zdobycia broni atomowej. W 1975 roku iracki program nuklearny nabrał przyspieszenia dzięki porozumieniu zawartemu pomiędzy Saddamem Husajnem, a francuskim prezydentem Valéry'm Giscard d'Estaing'em. Początkowo Irak zabiegał o zakup reaktora gazowo grafitowego (AGR) o mocy 500 MW, jednak Francja zgodziła się na sprzedaż reaktora badawczego typu „Osirys” o mocy 70 MW, wraz z centrum badawczym. Zawarte porozumienie obejmowało budowę dwóch reaktorów atomowych za 5 mld USD. Elektrownię atomową nazwaną „Osirak” (od połączenia słów „Osirys” i „Irak”, potem zmienioną na „Tammuz I”) rozpoczęto budować w 1979 roku, w Ośrodku Badań Nuklearnych AT Tuwaiha, położonego 18 kilometrów na południowy wschód od Bagdadu. Samo porozumienie spotkało się z ostrym dyplomatycznym sprzeciwem premiera Izraela Manachema Begin. Jednak Francja i Irak utrzymywały, że porozumienie dotyczy wyłącznie działań naukowych, a sam reaktor nie byłby w stanie wyprodukować wystarczającej ilości materiału do zbudowania bomby atomowej. Dyplomatyczne zabiegi Izraela spełzły na niczym w związku z tym do akcji został skierowany Mossad, który szybko odkrył, że wśród szkolących się we Francji i Włoszech inżynierów jest Eben Halim – ówczesnie przeżywający kłopoty małżeńskie. Przez podstawioną agentkę Halim dostarczył Izraelowi potrzebne plany i dane dotyczące budowy reaktora. Dodatkowo też Izraelczycy poznali dokładną datę i miejsce wysyłki rdzeni reaktora. Pręty te nigdy nie wyruszyły w podróż gdyż 6 kwietnia 1979 roku wyleciały w powietrze w wojskowej bazie w miasteczku Seyne sur Mer. Do zamachu przyznał się nikomu nie znany Francuski Ruch Ekologiczny. Jednak podejrzewając Mossad francuski prezydent obiecał Irakowi, że dokończy budowę reaktorów.

W tym czasie, w wielkiej tajemnicy na pustyni Negev, Izrael wybudował kopię elektrowni i na niej lotnicy izraelscy trenowali atak z lotu nurkowego. Do akcji przygotowywało się 12 pilotów (8 +4 zapasowych). Na ich dowódcę mianowano Ze'eva Raza. Pierwotnie termin operacji zaplanowano na lipiec 1981 tak, aby uniknąć ataku na tzw. gorący reaktor. Jedynie dostarczone w 1980 roku samoloty F-16 dawały możliwość osiągnięcia celu bez potrzeby tankowania w powietrzu, co wiązało się z dodatkowym ryzykiem. Ówczesne instrukcje amerykańskie zabraniały jednoczesnego użycia kombinacji trzech podwieszanych zbiorników i bomb. Lotnicy izraelscy zignorowali to. Z czasem po sukcesie tej operacji Amerykanie odstąpili od tego zakazu.

W wyniku działań wywiadu pierwszy atak zaplanowano na niedzielę 10 maja 1981. Niedziela, jako dzień, była tu kluczowa ze względu fakt dnia wolnego od pracy, co miało zminimalizować straty wśród pracujących na budowie specjalistów francuskich. Jak się potem okazało francuzi pracowali wg kalendarza arabskiego z wolnymi czwartkiem i piątkiem. Tuż przed startem, 10 maja całą akcję odwołał premier Izraela Menachem Begin, przyczyną tej decyzji było ostrzeżenie przekazane przez przywódcę opozycji Szymona Peresa. Same pogrożki nie przstraszyły premiera, ale fakt przecieku planów ściśle tajnej operacji. Jednocześnie mechanicy izraelscy odkryli błąd w nastawieniu zapalników w bombach, były one ustawione za wcześnie, co mogło skończyć się utratą wszystkich maszyn i śmiercią pilotów. Po zapewnieniu przez Mossad, że żaden z krajów arabskich nie ma wiedzy na ten temat, ponowny termin wyznaczono na 7 czerwca 1981.

7 czerwca 1981 o 15:55, z bazy Etzion, wystartowała eskadra F-16A. Rafal Eitan dowodzący izraelskim lotnictwem, na odprawie przed lotem, miał powiedzieć „Wasze niepowodzenie może oznaczać całkowite zniszczenie naszego kraju”. Biorące udział w akcji maszyny F-16A pochodziły z eskadr 117 i 110. Numery samolotów ze 117-tej: 107, 113, 118, 118, 129, i z 110-tej: 239, 240, 243, 249. Wwszystkie uzbrojone były w dwie bomby Mark 84 o wadze 907 kg; dodatkowo osłanianie były przez 4 F-15A z 136 Dywizjonu. Ponadto do akcji został skierowany śmigłowiec Bell 212 z komandosami, którzy mieli podświetlić laserowo cel.

Samoloty początkowo przeleciały na niskiej wysokości (do 100m) nad Zatoką Akaba, poczym skierowały się na wschód. Tylko przypadek sprawił, że eskadra bojowa przeleciała nad jachtem, na którym wypoczywał król Jordanii Husajn. Król, który sam był pilotem, bezbłędnie rozpoznał typ i przynależność samolotów. Dostrzegł podwieszane zbiorniki i bomby, widząc wschodni kierunek szybko określił przybliżony cel ataku. Drogą radiową poprosił jordańskie dowództwo w Ammanie, aby niezwłocznie przekazały irackiemu przywódcy ostrzeżenie o ataku. Sam Saddam Husajn przebywał wtedy na wschodniej granicy w pobliżu frontu, jednostka operacyjna w Bagdadzie otrzymane ostrzeżenie zlekceważyła.

Samoloty kontynuowały lot na niskiej wysokości (do 100m), na trasie przeszło 2500 km, eskadra leciała tak, aby omijać większe skupiska osad arabskich. Tuż przed celem wzniosły się na pułap około 2130 m i z tej wysokości lotem nurkowym, pod kątem 35°, rozpoczęły atak.

Bomby były zrzucały z wysokości 1070 m w odstępach 5 sekundowych. Bomby miały zapalniki ustawione tak, aby wybuchły z opóźnieniem i spenetrowały kopułę reaktora. Zaskoczenie obrony p-lot było kompletne. Żadna z załóg KUB nie odpaliła rakiet, słabym ogniem odpowiedziały tylko stanowiska działek ZSU. Tylko jeden izraelski pilot chybił celu, było to spowodowane, unoszącym się pyłem i dymem. Jego bomby trafiły w okoliczne budynki. Cały atak trwał około pięćdziesiąt sekund, po dalszych trzydziestu samoloty znikły z obszaru powietrznego nad ośrodkiem. Sam reaktor został całkowicie zniszczony. Zginęło 10 Irakijczyków i jeden Francuz.

Atak był sporym sukcesem, w obiekt o średnicy 50 metrów trafiło 14 z 16 zrzuconych bomb. Samoloty F-15 i F-16, już na wysokości 12200 metrów, nie niepokojone przez nikogo, bezpiecznie wróciły do swoich baz. Całkowity czas operacji wynosił 2 godziny 45 minut. Komandosi, którzy podświetlali cel, śmigłowcem bezpiecznie wrócili do Izraela.

Działania Izraela zostały potępione przez społeczeństwo międzynarodowe. Zgromadzenie Ogólne ONZ 19 czerwca 1981 wydało rezolucję nr 487, określającą atak, jako bezprecedensowy akt agresji i zobowiązywała Izrael do wypłaty stosownego odszkodowania. Z czasem różni analitycy międzynarodowi przyznali Izraelowi rację – „lepiej zapobiegać niż potem naprawiać skutki”. Sam kompleks został powtórnie i całkowicie zniszczony przez lotnictwo USA w czasie Wojny w Zatoce Perskiej w 1991, powód ataku była taki sam – chęć wyeliminowania zagrożenia ataku bronią nuklearną.

Jednym z izraelskich pilotów, biorących udział w operacji, był płk Ilan Ramon, który zginął potem, jako astronauta w katastrofie promu Columbia w 2003 roku.

Literatura:

1. „Operacja Babilon” Mirosław Błach; Wprost 9/2003
2. „Samolot myśliwski F-16” TBiU 195; Bellona; Warszawa 2001
3. „Nowa Technika Wojskowa” 12/2000; 2/1996; 1/1996; 11/1995
4. „Samoloty, szybowce, śmigłowce i ...” Andrzej Glass; MAW Warszawa 1987
5. „Współczesne samoloty myśliwskie” Bill Gunston; BGW Warszawa 1992
6. „Arab – Israeli air Wars 1947 – 1982” Shlomo Aloni; Osprey New York 2001
7. „Zastosowanie bojowe samolotów F-16” www.wikipedia.pl
8. „Operacja Opera” www.wikipedia.pl
9. „Operacja Opera – izraelski nalot na Iracki reaktor w Osiraku” Artur Micek;

www.militaris.pl